

ELTE | IK

PROGRAMOZÁS

Programtranszformációk

Horváth Győző, Szlávi Péter

Ismétlés

Programozási minták

1. Összegzés
2. Megszámolás
3. Maximumkiválasztás
 - a. Minimumkiválasztás
4. Feltételes maximumkeresés
5. Keresés
6. Eldöntés
 - a. Mind eldöntés
7. Kiválasztás
8. Másolás
9. Kiválogatás

Brick Architect

Több programozási minta használata egymás után

Több minta alkalmazása

- **Összetettebb feladatok** nem vezethetők vissza csupán egyetlen programozási mintára
- **Több programozási minta** együttes használata szükséges!
- Egyelőre foglalkozzunk olyan feladatokkal, ahol a mintákat **egymás után** kell alkalmazni!

Maximumkiválasztás+kiválogatás

Feladat: Adott számok sorozata. Add meg az összes maximális elemet.

Be: $n \in \mathbb{N}$, $x \in \mathbb{Z}[1..n]$

Sa: $\text{maxért} \in \mathbb{Z}$

Ki: $db \in \mathbb{N}$, $\text{maxI} \in \mathbb{N}[1..n]$

Ef: $n > 0$

Uf: $(, \text{maxért}) = \text{MAX}(i=1..n, x[i])$ és
 $(db, \text{maxI}) = \text{KIVÁLOGAT}(i=1..n, x[i] = \text{maxért}, i)$

A két lépés közötti kapcsolatot egy közbülső segédadat biztosítja

1. lépés: maximális érték meghatározása

2. minta: maximális elemek indexeinek kiválogatása

Maximumkiválasztás+kiválogatás

Algoritmus:

maxért:= $x[1]$; maxind:=1

i=2..n

$x[i] > \text{maxért}$

maxért:= $x[i]$

maxind:=i

db:=0

i=1..n

$x[i] = \text{maxért}$

db:=db+1

maxI[db]:=i

Változó

i,maxind:Egész
maxért:TH

Észrevétel:
Az eredmény helyes,
de bántóan nem
hatékony.

Próbáljuk hatékonyabba
írni a kapott algoritmust!

Programtranszformációk

Cél, szerkezet...

Az algoritmus ekvivalens átalakítása, melynek célja

- hatékonyabbra írás
- egyszerűsítés
- megvalósíthatóság

Vö. Programozási minta szerkezetével!

- specifikáció
- algoritmus

Szerkeze:

- $algoritmus_1, algoritmus_2$
- feltétel

Vö. Programozási minta állításával!

Ha a specifikáció beli Ef a bemeneti adatokra teljesül, akkor az algoritmus végrehajtása után az Uf teljesül.

Állítás:

Ha *feltétel* teljesül, akkor

$$algoritmus_1 \approx_{\text{szemantikusan}} algoritmus_2$$

Maximumkiválasztás:

<_{Távolság}

Bevezető példa

Melyik az origótól legmesszebb levő mP pont ($p \in \text{Pont}[1..n]$,
 $\text{Pont} = X \times Y$)

Be: $e \in \mathbb{Z}$, $u \in \mathbb{Z}$

Ki: $\text{maxind} \in \mathbb{Z}$, $\text{maxért} \in \mathbb{H}$

Ef: $e \leq u$

Uf: $\text{maxind} \in [e..u]$ és
 $\forall i \in [e..u] : (f(\text{maxind}) \geq f(i))$ és
 $\text{maxért} = f(\text{maxind})$

Rövidítve:

Uf: $(\text{maxind}, \text{maxért}) =$
 $\text{MAX}(i=e..u, f(i))$

Be: $n \in \mathbb{N}$, $p \in \text{Pont}[1..n]$,
 $\text{Pont} = X \times Y$, $X, Y = \mathbb{R}$

Ki: $mP \in \mathbb{N}$

Ef: $n > 0$

Uf: $mP \in [1..n]$ és
 $\forall i \in [1..n] : ($
 $\sqrt{p[mP].x^2 + p[mP].y^2} \geq$
 $\sqrt{p[i].x^2 + p[i].y^2})$ és
 $\text{maxért} = \sqrt{p[mP].x^2 + p[mP].y^2}$

Rövidítve:

Uf: $(mP,) =$
 $\text{MAX}(i=1..n, \sqrt{p[i].x^2 + p[i].y^2})$

Bevezető példa

Be: $e \in \mathbb{Z}$, $u \in \mathbb{Z}$

Ki: $\text{maxind} \in \mathbb{Z}$, $\text{maxért} \in \mathbb{H}$

Ef: $e \leq u$

Uf: $\text{maxind} \in [e..u]$ és
 $\forall i \in [e..u] : (f(\text{maxind}) \geq f(i))$ és
 $\text{maxért} = f(\text{maxind})$

Rövidítve:

Uf: $(\text{maxind}, \text{maxért}) =$
 $\text{MAX}(i=e..u, f(i))$

Visszavezetés:

Be: $n \in \mathbb{N}$, $p \in \text{Pont}[1..n]$,
 $\text{Pont} = X \times Y$, $X, Y = \mathbb{R}$

Ki: $mP \in \mathbb{N}$

Ef: $n > 0$

Uf: $mP \in [1..n]$ és
 $\forall i \in [1..n] : ($
 $\sqrt{p[mP].x^2 + p[mP].y^2} \geq$
 $\sqrt{p[i].x^2 + p[i].y^2})$ és
 $\text{maxért} = \sqrt{p[mP].x^2 + p[mP].y^2}$

Rövidítve:

Uf: $(mP,) =$
 $\text{MAX}(i=1..n, \sqrt{p[i].x^2 + p[i].y^2})$

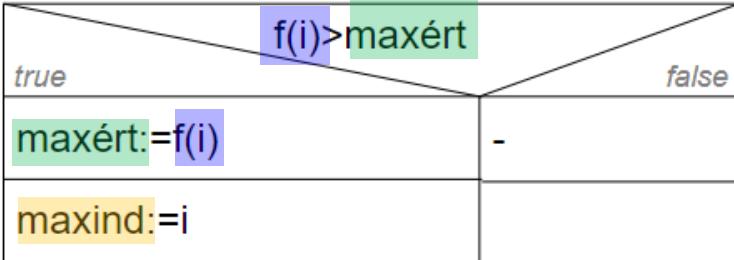
$\text{maxind}, \text{maxért}$	\sim	$mP, \text{maxért}$
$e..u$	\sim	$1..n$
$f(i)$	\sim	$\sqrt{p[i].x^2 + p[i].y^2}$

Bevezető példa

maxért:= $f(e)$; maxind:= e

$i=e+1..u$

maxind, maxért ~ mP, maxért

e..u ~ 1..n

f(i) ~ $\sqrt{p[i].x^2 + p[i].y^2}$

Négyzetgyök függvény

Változó
i:Egész
maxért:Valós

mP:=1; maxért:=gyök(p[1].x²+p[1].y²)

i=2..n

gyök(p[i].x²+p[i].y²)>maxÉrt

mP:=i

maxért:=gyök(p[i].x²+p[i].y²)

Bevezető példa

Változó
i:Egész
maxért:Valós

```
mP:=1; maxért:=gyök(p[1].x2+p[1].y2)
```

```
i=2..n
```

```
gyök(p[i].x2+p[i].y2)>maxért
```

```
mP:=i
```

```
maxért:=gyök(p[i].x2+p[i].y2)
```

A **gyök** függvényt tartalmazó kifejezéseket emeljük négyzetre!

Bevezető példa

Változó
i:Egész
maxért:Valós

$mP := 1; maxért := \text{gyök}(p[1].x^2 + p[1].y^2)^2$

$i = 2..n$

$\text{gyök}(p[i].x^2 + p[i].y^2)^2 > maxért$

$mP := i$

$maxért := \text{gyök}(p[i].x^2 + p[i].y^2)^2$

A **maxért** jelentését újrafogalmaztuk: legyen a **távolság-négyzetek maximuma!** Így kap értéket a 2 értékkadásban.

Ez legális mivel, $0 \leq a \leq b \rightarrow a^2 \leq b^2$, ezért a feltételben szereplő reláció szemantikusan változatlan marad.

A maxért nem kimeneti adat, így a specifikációt sem sérti.

Bevezető példa

Változó
i:Egész
maxért:Valós

$mP:=1; maxért:=\text{gyök}(p[1].x^2+p[1].y^2)^2$

$i=2..n$

$\text{gyök}(p[i].x^2+p[i].y^2)^2 > maxért$

$mP:=i$

$maxért:=\text{gyök}(p[i].x^2+p[i].y^2)^2$

A négyzetre emelés és gyökvonás egymás inverzei, tehát kiejtik egymást, és $\text{gyök}(A) < \text{gyök}(B) \rightarrow A < B$, miatt a feltétel szemantikusan változatlan.

Bevezető példa

```
mP:=1; maxért:=p[1].x2+p[1].y2
```

```
i=2..n
```

$$p[i].x^2 + p[i].y^2 > \text{maxért}$$

```
mP:=i
```

```
maxért:=p[i].x2+p[i].y2
```

Változó
i:Egész
maxért:Valós

Itt még **ugyanazt** a képletet többször számítjuk ki (a ciklusban).
Használunk egy **segéd változót**!

Bevezető példa

```
mP:=1; maxért:=p[1].x2+p[1].y2
```

```
i=2..n
```

```
táv:=p[i].x2+p[i].y2
```

```
táv>maxért
```

```
mP:=i
```

```
maxért:=táv
```

Változó
i:Egész
maxÉrt,
táv:Valós

Nevezetes programtranszformációk

Párhuzamos értékkadás kifejtése:

$$a, b, c := f(x), g(x), h(x)$$

Egymás utáni kiszámításra bontható, ha az összefüggés körmentes:

$$a := f(x); \quad b := g(x); \quad c := h(x)$$

Nevezetes programtranszformációk

Párhuzamos értékkadás kifejtése (ellenpélda):

```
a,b,c:=b,c,a
```

A szabály szerinti „szekvenciális párja”:

```
a:=b; b:=c; c:=a
```

Baj van: a **kör-körös hivatkozás** miatt a szekvenciális végrehajtás során megváltozott érték kerül a később értéket kapó változóba.

Nevezetes programtranszformációk

Párhuzamos értékkadás kifejtése₂:

```
a,b,c:=b,c,a
```

segédváltozóval egymás utáni kiszámításra bontható, ha az összefüggés kört tartalmaz:

```
segéd:=a; a:=b; b:=c; c:=segéd
```

Változó
segéd:TH

Nevezetes programtranszformációk

Párhuzamos értékkadás kifejtése **általános**:

$$a,b,c := f(x,a,b,c), g(x,a,b,c), h(x,a,b,c)$$

segédváltozókkal egymás utáni kiszámításra bontható, ha az összefüggés kört tartalmaz:

$$sa := a; sb := b; sc := c$$

$$a := f(x, sa, sb, sc); b := g(x, sa, sb, sc); c := h(x, sa, sb, sc)$$

Változó
sa,sb,sc:TH

Nevezetes programtranszformációk

Függvénykompozíció:

$$B := g(A); C := f(B)$$

Ha

1. az f függvény nem változtatja meg a paraméterét (B -t),
és
2. a B értékére nincs később szükség,
akkor

$$C := f(g(A))$$

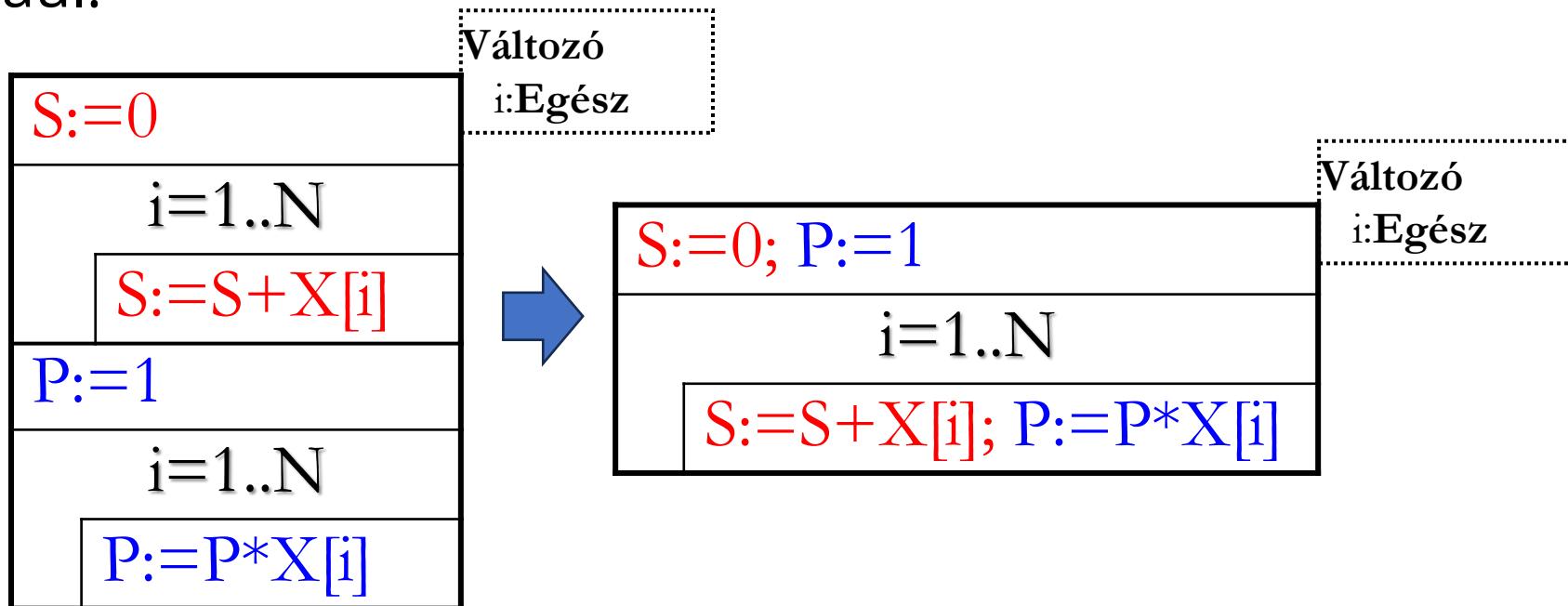

Nevezetes programtranszformációk

Ciklusok összevonása:

Azonos lépésszámú ciklusok összevonhatóak, ha függetlenek egymástól.

Például:

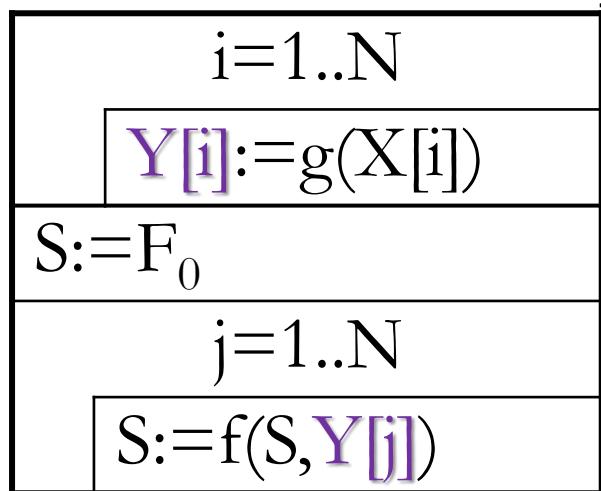

Nevezetes programtranszformációk

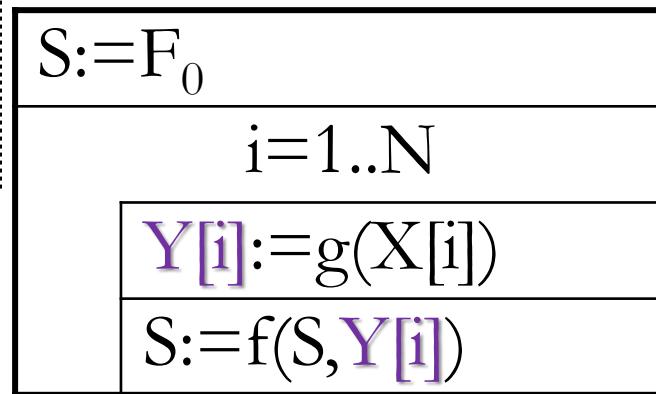
Ciklusok összevonása (gyenge függés):

„Gyenge” függés megengedhető.

Például:

Változó
i,j:Egész
Y:Tömb[...]

Változó
i:Egész
Y:Tömb[...]

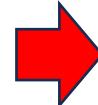
Az 1. ciklusmag „i. kimenete” lehet a 2. ciklus „ $j>i$. bemenete”, de a 2. ciklus „i. kimenete” nem lehet az 1. ciklus „ $j>i$ bemenete”.

Nevezetes programtranszformációk

Ciklusok összevonása (ellenpélda):

A várhatóérték (M) és szórás kiszámolása (S):

$M:=0$	Változó i:Egész
$i=1..N$	
$M:=M+X[i]$	
$M:=M/N$	
$S:=0$	
$i=1..N$	
$S:=S+(M-X[i])^2$	
$S:=Gyök(S/N)$	

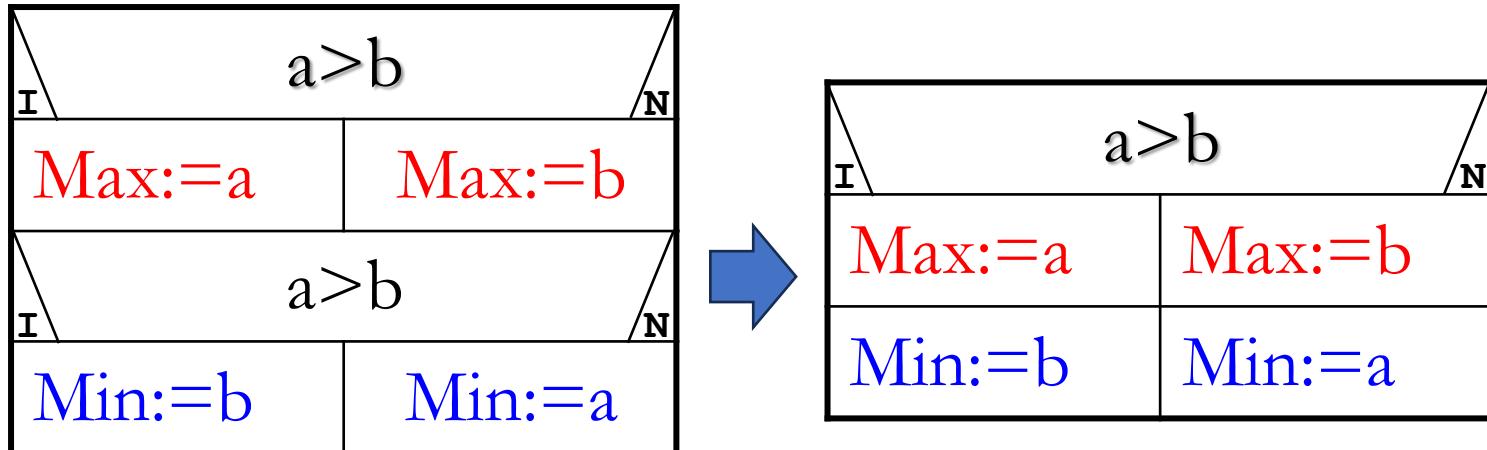
$M:=0; S:=0$	Változó i:Egész
$i=1..N$	
$M:=M+X[i]$	
$S:=S+(M-X[i])^2$	
$M:=M/N; S:=Gyök(S/N)$	

Baj van: M még nem „kész”,
amikor felhasználásra kerül.

Nevezetes programtranszformációk

Elágazások összevonása:

Azonos feltételű elágazások összevonhatóak, ha függetlenek egymástól.

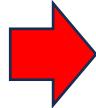
Függetlenek, ha az 1. feltétel egyik ágán sem változik meg sem az ,a' , sem a ,b' változó (kifejezés). Gondolja meg: mikor nem független a két elágazás, ha ,feltétel(a,b)' függvény a közös feltétel?

Nevezetes programtranszformációk

Elágazások összevonása (ellenpélda):

T(x)	
a:=x	x:=a
T(x)	
b:= $\textcolor{red}{x}$	x:=b

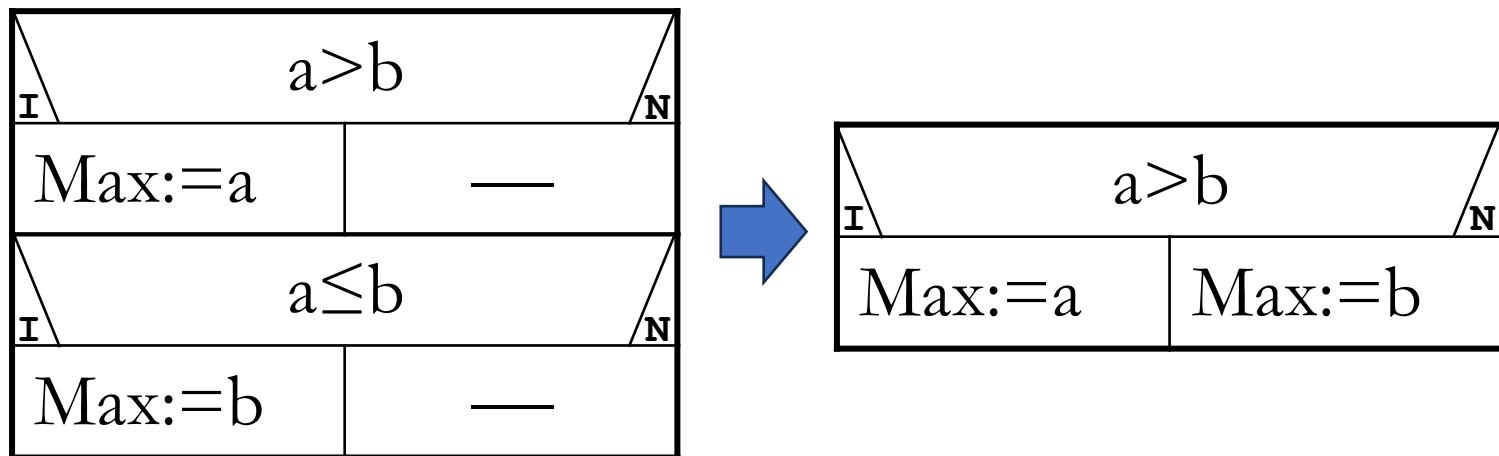
T(x)	
a:=x	x:=a
b:=x	x:=b

Baj van: x megváltozhat a második elágazásig.

Nevezetes programtranszformációk

Elágazások összevonása:

Kizáró feltételű, teljes (egyágú) elágazások is összevonhatók, ha függetlenek egymástól.

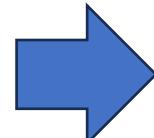

Nevezetes programtranszformációk

Elágazások összevonása:

Kizáró feltételű elágazásokkal is összevonhatók, ha függetlenek egymástól.

$X[\max] < X[i]$	
max:=i	—
$X[\min] > X[i]$	
min:=i	—

$X[\max] < X[i]$	$X[\min] > X[i]$
max:=i	min:=i

Nevezetes programtranszformációk

Ciklusok és elágazások összevonása:

Azonos lépésszámú ciklusok, bennük kizártó feltételű elágazásokkal is összevonhatók, ha függetlenek egymástól.

max:=1; min:=1

i=2..N

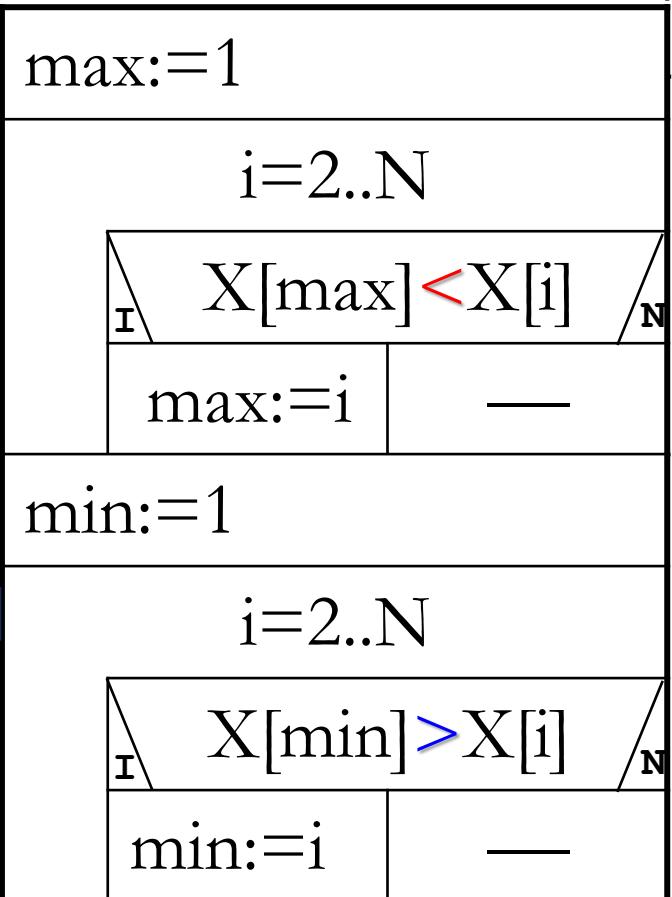
X[max] < X[i]

X[min] > X[i]

max:=i

min:=i

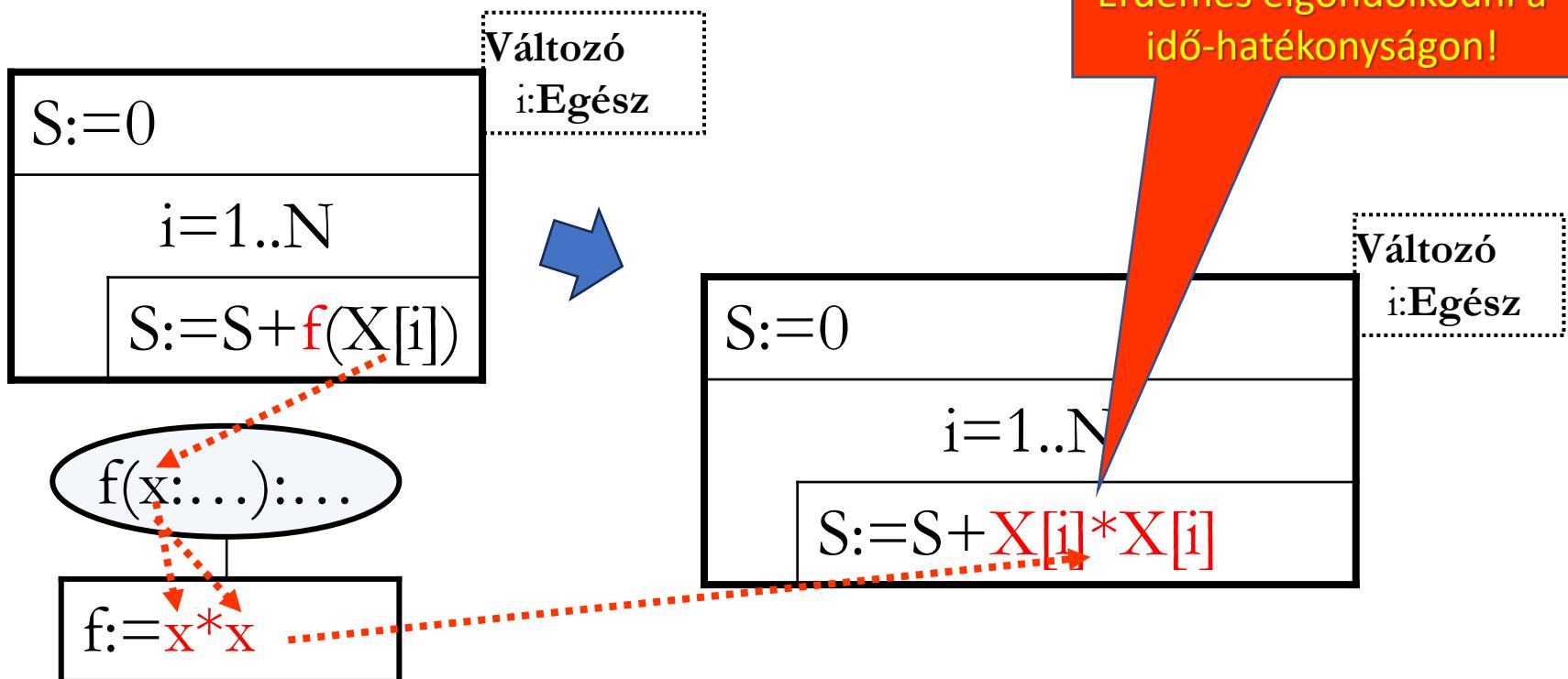
Változó
i:E

Nevezetes programtranszformációk

Függvény behelyettesítése:

Függvényhívás helyére egy (egyszerű) függvény képlete (a függvény törzse) behelyettesíthető.

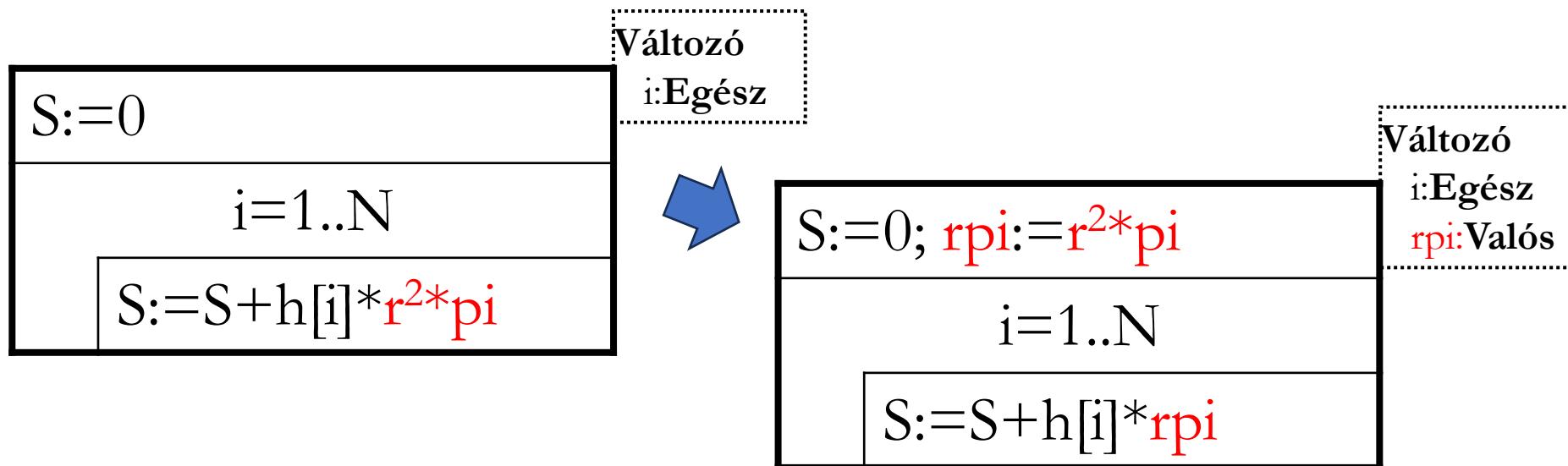

Nevezetes programtranszformációk

Utasítás kiemelése ciklusból:

A ciklus magjából a ciklustól független utasítások kiemelhetők.

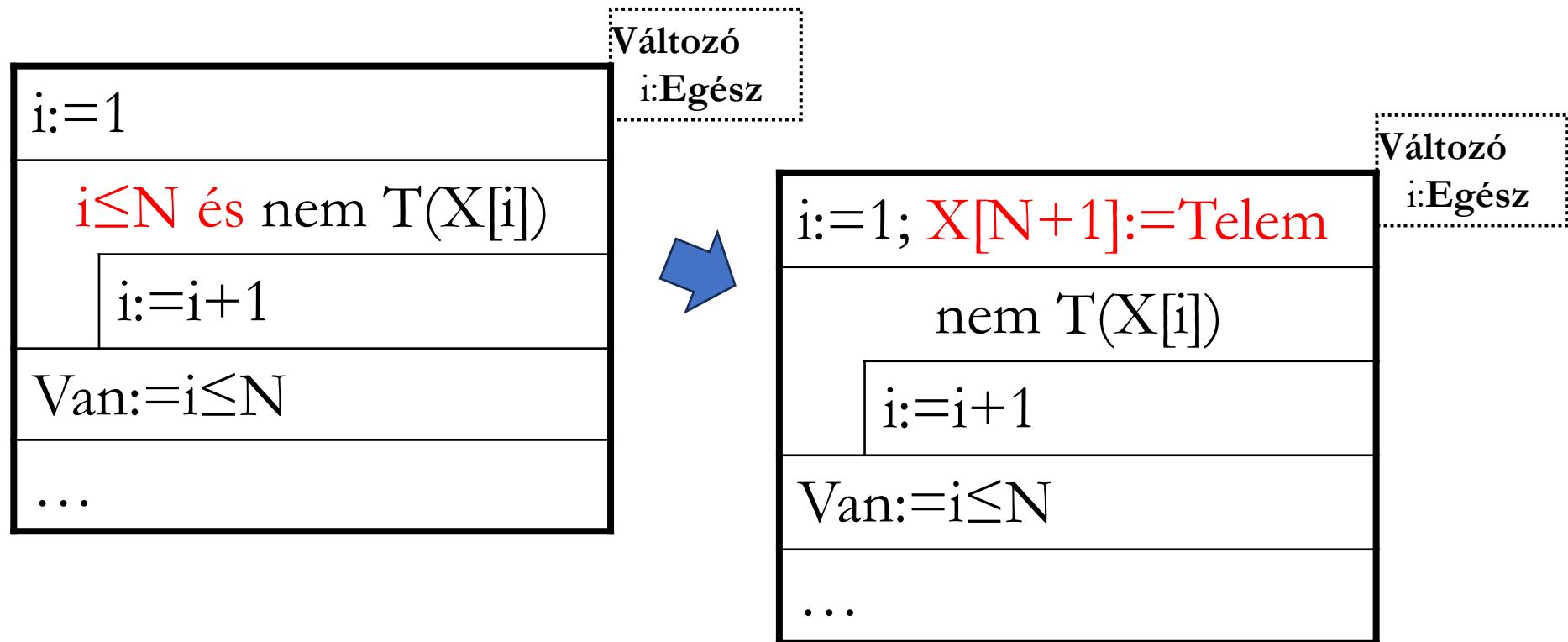
(A fordítók ilyen optimalizálást többnyire el tudnak végezni.)

Nevezetes programtranszformációk

„Keresés, **eldöntés** → kiválasztás” transzformáció:

A vizsgálandó sorozat végére helyezzünk egy T tulajdonságú elemet (=Telem) → **biztosan találunk ilyet!**

Programtranszformációk alkalmazása Tételek összeépítése

Tételek összeépítése elé...

- Tétel-kombinálás „módszertana”:
 - mechanikusan vagy
 - „okosan”
- Az elkövetkezőkben sorozatokon értelmezzük a programozási tételeket

Tételek összeépítése elé...

Milyen tételek lehetnek „főszereplők” (T_0) a kombináláskor?

Tekintsük a tételeket mint függvényeket (függvény-szignatúra):

tétel: bemenet (értelmezési tartomány) → kimenet (értékkészlet)

A bemenet minden tétel esetében legalább 1 sorozat.

Másolással összeépítés

Be: $n \in \mathbb{N}$, $x \in \mathbb{H}[1..n]$
Ki: $y \in \mathbb{H}[1..n]$
Ef: -
Uf: $\forall i \in [1..n]: (y[i] = f(x[i]))$
Rövidítve:
Uf: $y = \text{MÁSOL}(i=e..u, f(x[i]))$

A **másolás** programozási tételel összeépítés minden programozási tételre működik. (sorozat → sorozat)

Csupán annyi a teendő, hogy a **bemenetben** szereplő sorozatértékek helyett az i-edik feldolgozandó elemként a másolásban szereplő f-transzformáltat kell írni. Például:

Összegéssel összeépítés:

$$\text{SZUMMA}(i=1..n, x[i]) \rightarrow \text{SZUMMA}(i=1..n, f(x[i])) \quad \text{vagy}$$

Maximumkiválasztással összeépítés:

$$\text{MAX}(i=1..n, x[i]) \rightarrow \text{MAX}(i=1..n, f(x[i]))$$

Itt tehát a „másik” térel bemeneti sorozatára vonatkozik az f-transzformálás.

Másolással összeépítés

Be: $n \in \mathbb{N}$, $x \in \mathbb{H}[1..n]$
Ki: $y \in \mathbb{H}[1..n]$
Ef: -
Uf: $\forall i \in [1..n] : (y[i] = f(x[i]))$
Rövidítve:
Uf: $y = \text{MÁSOL}(i=e..u, f(x[i]))$

A **másolás** programozási tételel összeépítés minden programozási tételre működik. (sorozat → sorozat)

Csupán annyi a teendő, hogy a kimenetben szereplő sorozatértékek helyett az i-edik feldolgozandó elemként a másolásban szereplő f-transzformáltat kell írni. Például:

Kiválogatással összeépítés:

$\text{KIVÁLOGAT}(i=1..n, T(x[i]), x[i]) \rightarrow \text{KIVÁLOGAT}(i=1..n, T(x[i]), f(x[i]))$

Itt tehát a „másik” térel **kimeneti** sorozatára vonatkozik az f-transzformálás.

másolás+összegzés

Feladat: határozzuk meg az x sorozat elemei f transzformáltjainak az összegét!

Megoldás: alapja az összegzés tétele.

Kérdés: Hogyan látható be a

$$\text{SZUMMA}(i=1..n, x[i]) \rightarrow \text{SZUMMA}(i=1..n, f(x[i]))$$

formula-átalakítás helyessége?

másolás+összegzés

Feladat: határozzuk meg az x sorozat elemei f transzformált-jainak az összegét !

H1,H2 valamely számhalmaz

Be: $n \in \mathbb{N}$, $x \in H1[1..n]$

Fv: $f: H1 \rightarrow H2$

Ki: $s \in H2$

Ef: -

Uf: $s = \text{SZUMMA}(i=1..n, f(x[i]))$

másolás+összegzés

Feladat: határozzuk meg az x sorozat elemei f transzformált-jainak az összegét !

Visszavezetjük a másolás és az összegzés tételek egymásutánjára:

Be: $n \in \mathbb{N}$, $x \in H1[1..n]$

Sa: $y \in H2[1..n]$

Fv: $f: H1 \rightarrow H2$

Ki: $s \in H2$

Ef: -

Uf: $y = MÁSOL(i=1..n, f(x[i]))$ és
 $s = SZUMMA(i=1..n, y[i])$

másolás+összegzés

Algoritmus:

Uf: $y = \text{MÁSOL}(i=1..n, f(x[i]))$ és
 $s = \text{SZUMMA}(i=1..n, y[i])$

$i=1..n$

$y[i]:=f(x[i])$

$s:=0$

$i=1..n$

$s:=s+y[i]$

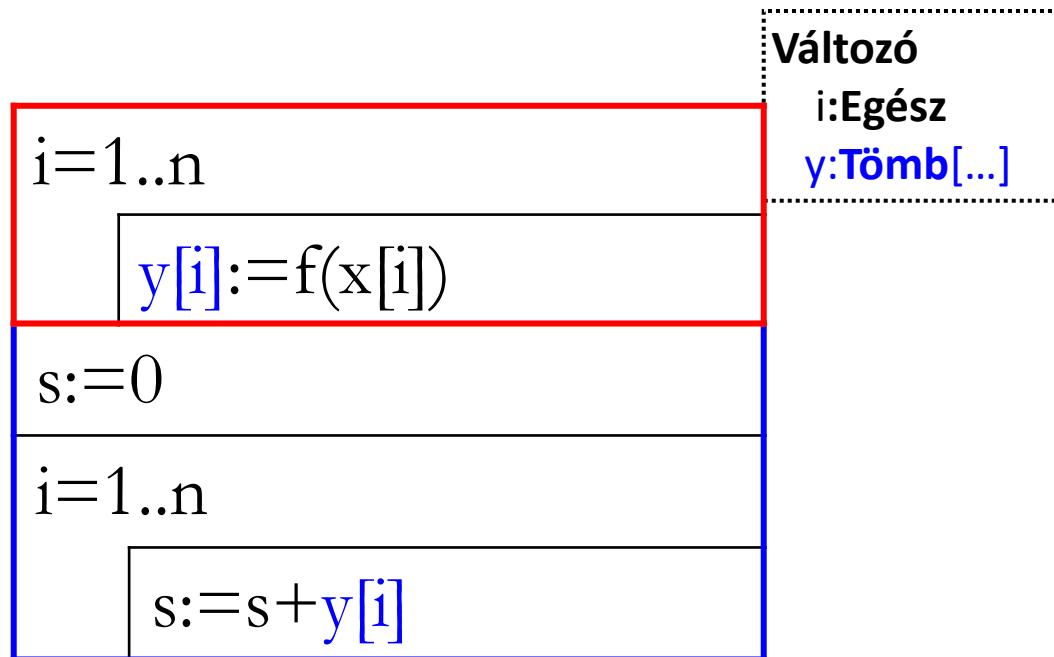
Változó
i:Egész
y:Tömb[...]

Észrevétel:
Az eredmény helyes,
de bántóan nem
hatékony.

másolás+összegzés

Az algoritmust programtranszformációkkal alakítsuk át!

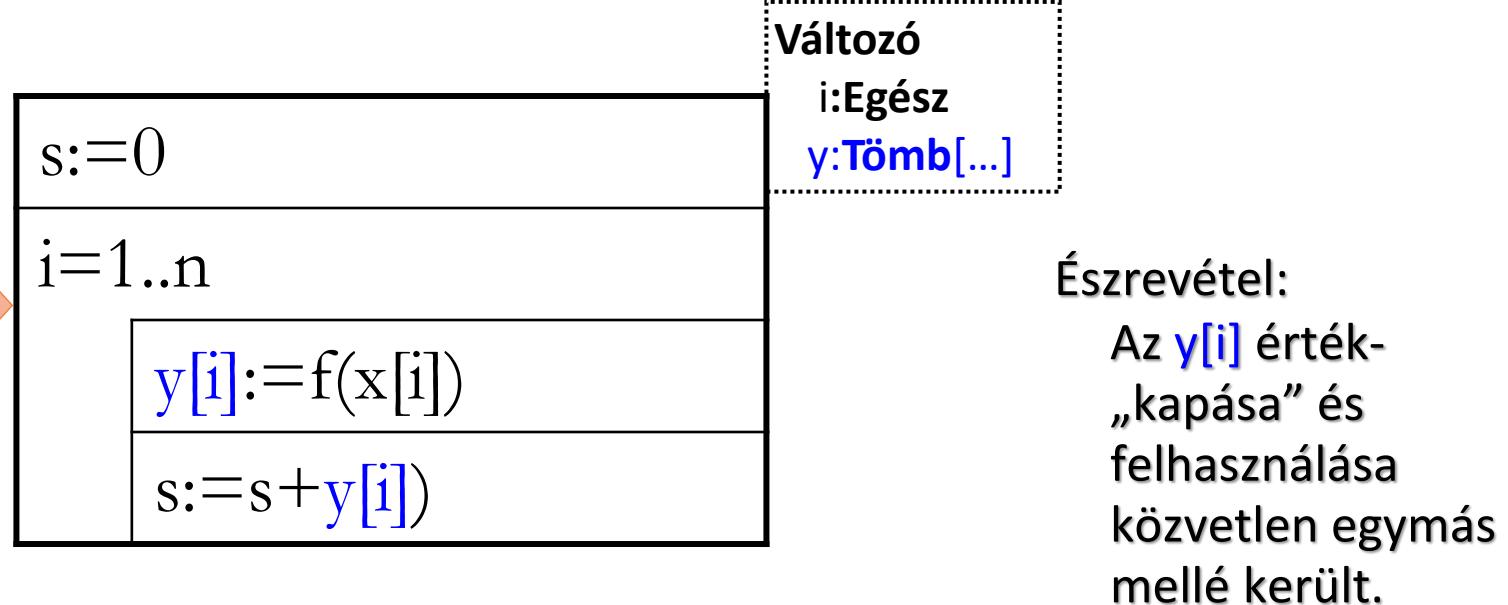

- Észrevételek:
1. Azonos ciklus-szervezés.
 2. A 2. ciklus **i**. lépében csak az **y[i]** kell.

másolás+összegzés

1. programtranszformáció: (gyenge függésű) ciklusok öszevonása

másolás+összegzés

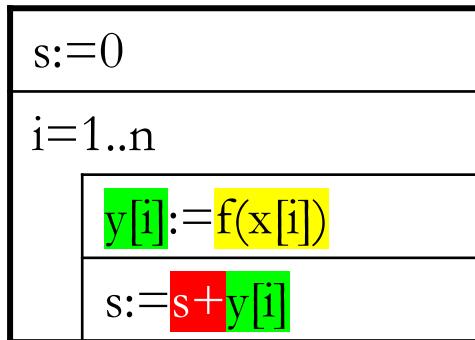
2. programtranszformáció: függvénykompozíció

Észrevétel:

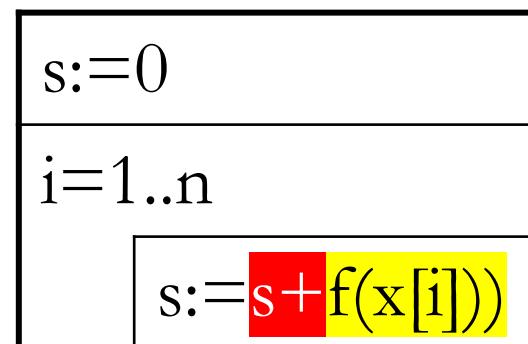
$$B := g(A); C := f(B)$$

$$\leftrightarrow$$

$$C := f(g(A))$$

*Ekvivalens
átalakítás*

Változó
i:Egész

Végülis beláttuk: SZUMMA($i=1..n, f(x[i])$)

kiválogatás+összegzés

Feladat: adott tulajdonságúak összege (feltételes összegzés).

Be: $n \in \mathbb{N}$, $x \in H[1..n]$

Ki: $s \in H$

Ef: -

Uf: $s = \text{SZUMMA}(i=1..n, x[i], T(x[i]))$

H valamely számhalmaz

Visszavezetjük a kiválogatás és az összegzés tételek egymásutánjára:

Be: $n \in \mathbb{N}$, $x \in H[1..n]$

Sa: $db \in \mathbb{N}$, $y \in H[1..n]$

Ki: $s \in H^2$

Ef: -

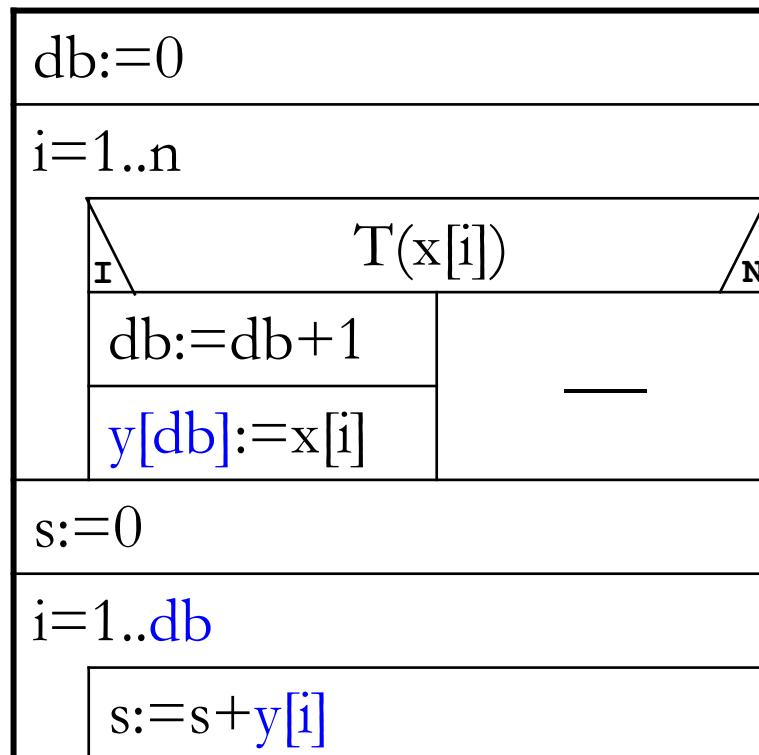
Uf: $(db, y) = \text{KIVÁLOGAT}(i=1..n, T(x[i]), x[i])$ és
 $s = \text{SZUMMA}(i=1..db, y[i])$

kiválogatás+összegzés

Algoritmus:

Uf: $(db, y) = \text{KIVÁLOGAT}(i=1..n, T(x[i]), x[i])$ és
 $s = \text{SZUMMA}(i=1..db, y[i])$

Változó
i, db:Egész
y:Tömb[...]

Észrevétel:
Az eredmény helyes,
de bántóan nem
hatékony.

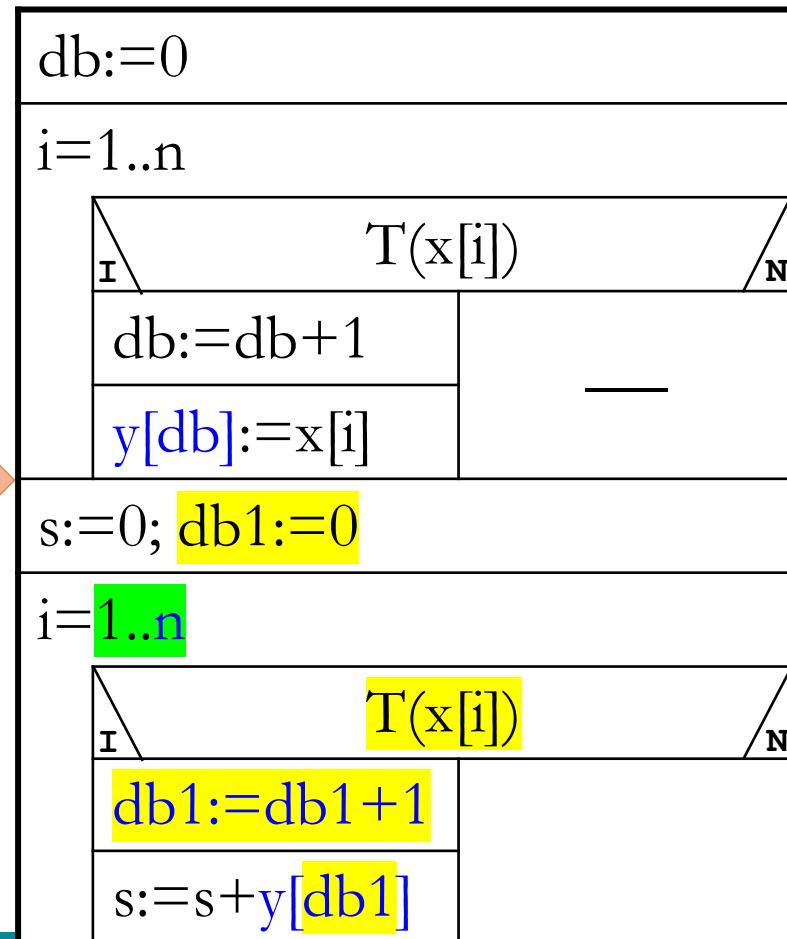
kiválogatás+összegzés

Az algoritmust programtranszformációkkal alakítsuk át!

Észrevétel:

A két különböző szervezésű ciklus hasonlóvá tétele, a második ciklus szemantikus ekvivalenciájának biztosítása mellett.

Ekvivalens átalakítás

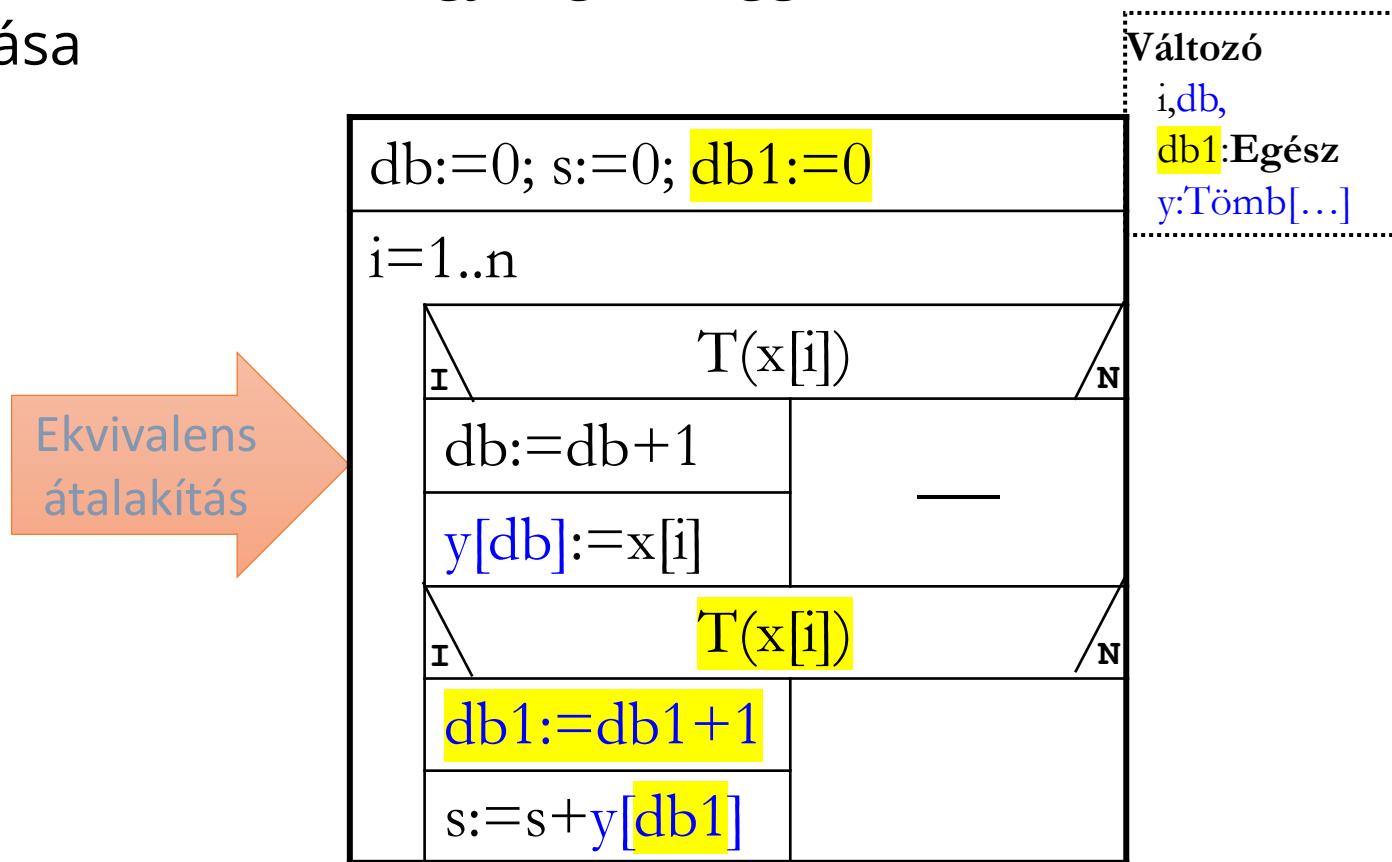

Változó
i, db,
db1:Egész
y:Tömb[...]

kiválogatás+összegzés

Programtranszformáció: (gyengén függő) ciklusok összevonása

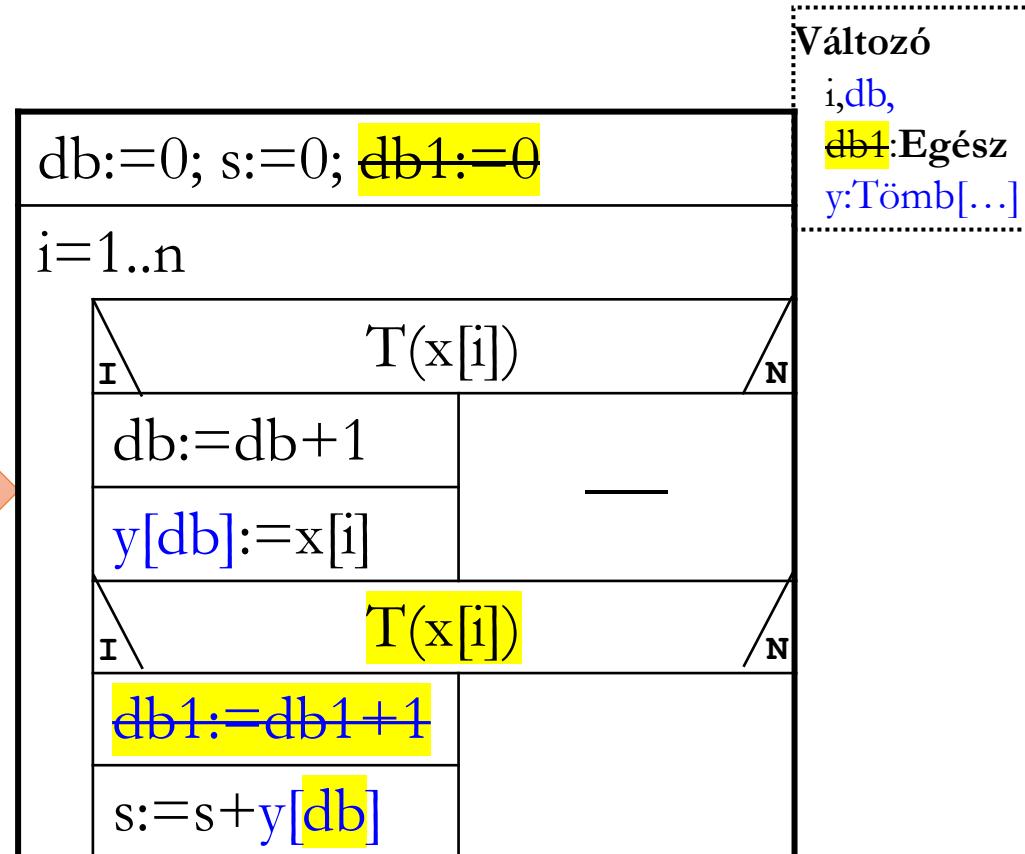

kiválogatás+összegzés

Észrevétel:

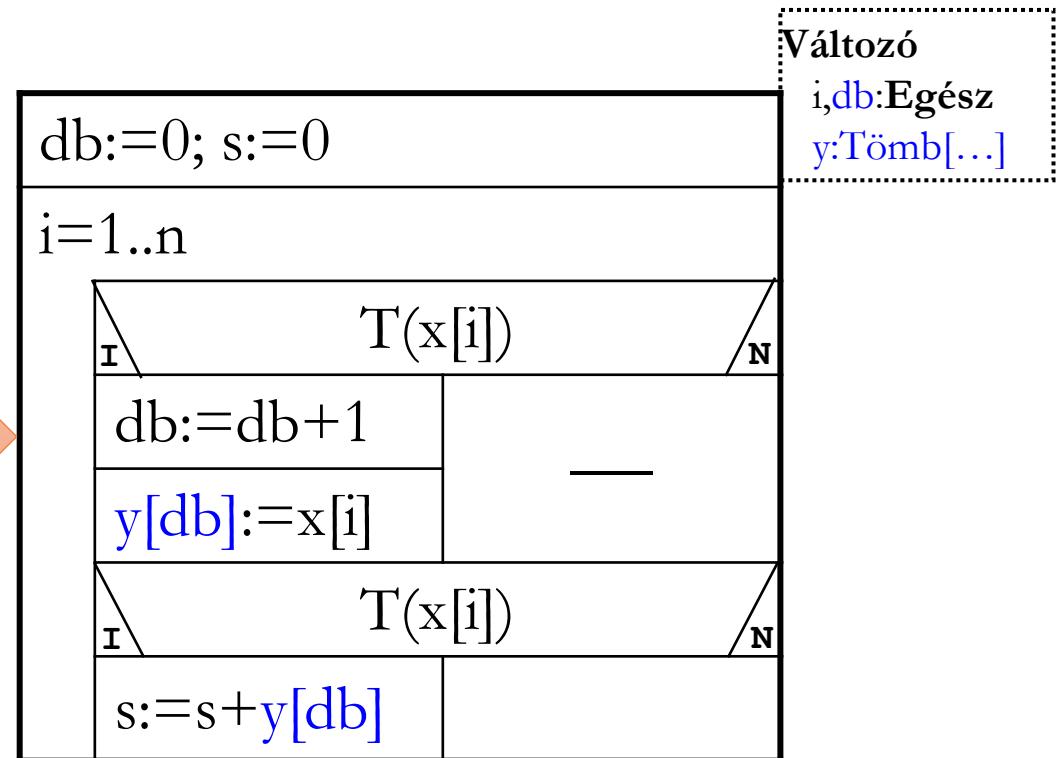
A db és db1 változók szinkronban változnak, minden cikluslépésben azonos értékűek. Így a db1 változó elhagyható, a rá vonatkozó értékkedások elhagyhatók, az $y[db1]$ helyett $y[db]$ írandó.

Ekvivalens átalakítás

kiválogatás+összegzés

Ekvivalens
átalakítás

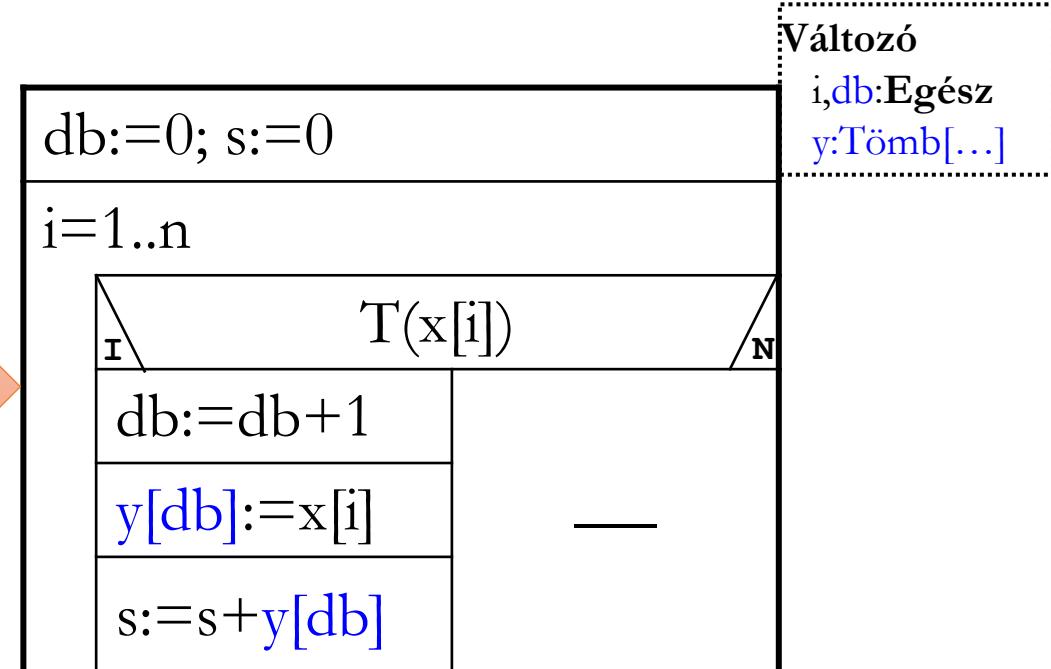
kiválogatás+összegzés

Programtranszformáció: elágazások összevonása

Észrevétel:

2, azonos feltételű
elágazás összevon-
ható (**mivel a fel-
tétel paramétere az
elágazásban nem
változik meg**)

Ekvivalens
átalakítás

kiválogatás+összegzés

Programtranszformáció: függvénykompozíció

Észrevétel:

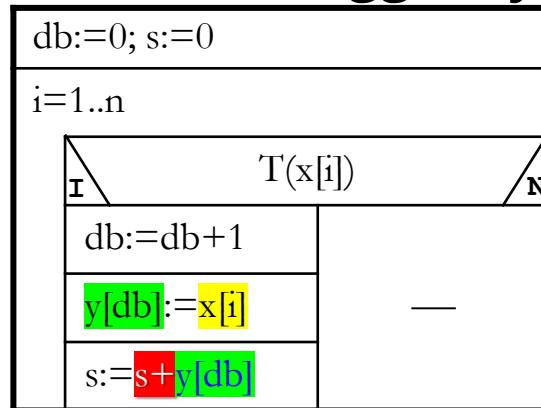
$$B := g(A); C := f(B)$$

\leftrightarrow

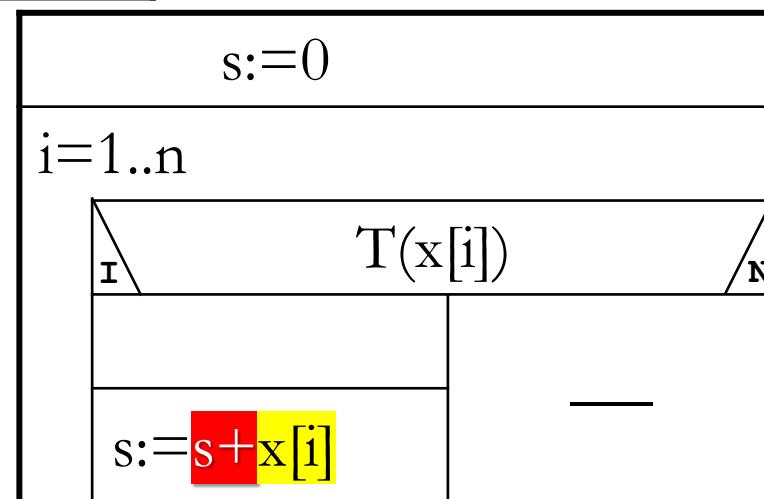
$$C := f(g(A))$$

\rightarrow

y és db
elhagyható

Ekvivalens
átalakítás

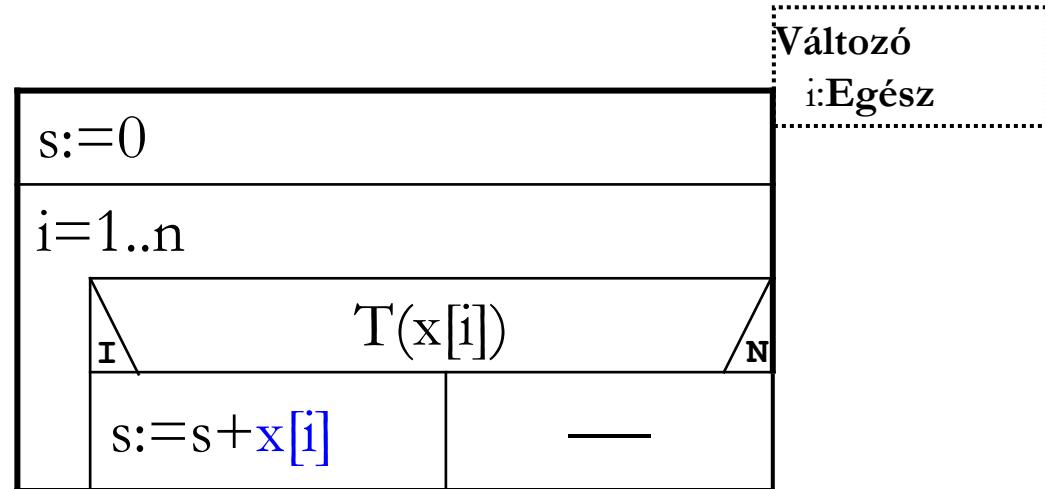

Változó
i :Egész

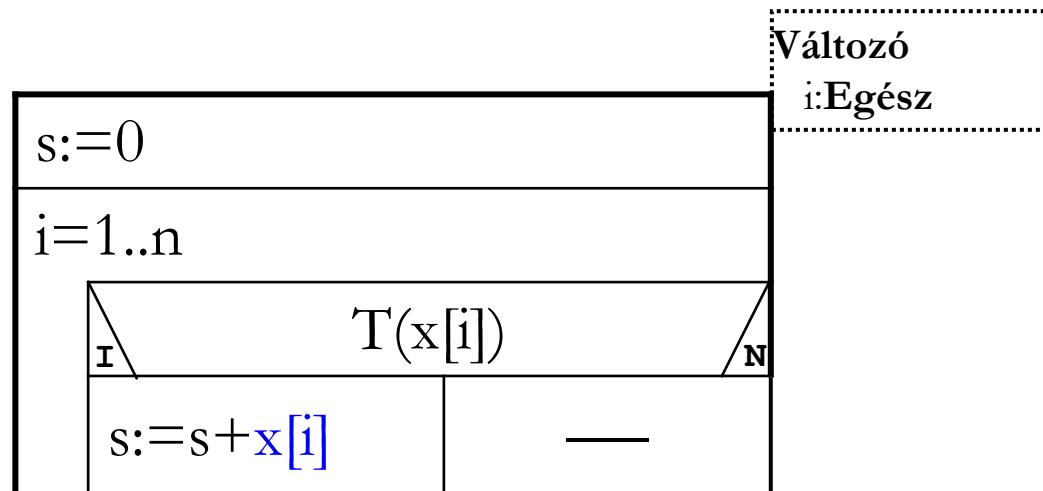
kiválogatás+összegzés

Végülis beláttuk: $s=SZUMMA(i=1..n, x[i], T(x[i]))$

kiválogatás+összegzés helyességbizonyítással

Algoritmikus gondolkodással: kiválogatás nélkül **azonnal adjuk össze** a megfelelő elemeket!

Ez esetben bizonyítanunk kell a helyességet!

Bepillantunk a programozási tételek
bizonyításának módszertanába is.

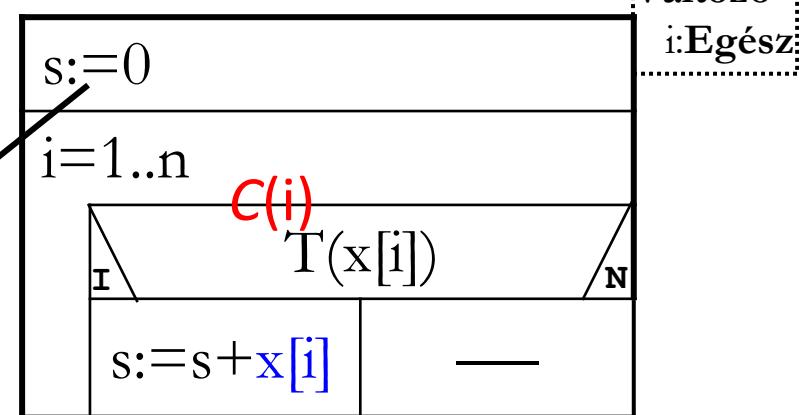
kiválogatás+összegzés helyességbizonyítással

Helyességbizonyítás: az algoritmus kielégíti-e a specifikációt?

Uf: $s = \text{SZUMMA}(i=1..n, x[i], T(x[i]))$

Ciklusinvariáns ($C(i)$) állítás, a ciklusmagba belépéskor kiértékelendő:

$s = \text{SZUMMA}(j=1..i-1, x[j], T(x[j]))$

Indukciós bizonyítás:

Ciklusba belépéskor ($i=1$):

$$\begin{aligned} C(1) = & \text{ } s = \text{SZUMMA}(j=1..i-1, x[j], T(x[j])) \\ & \text{SZUMMA}(j=1..1-1, x[j], T(x[j])) = 0 \\ & s = 0 \\ & 0 = 0 \end{aligned}$$

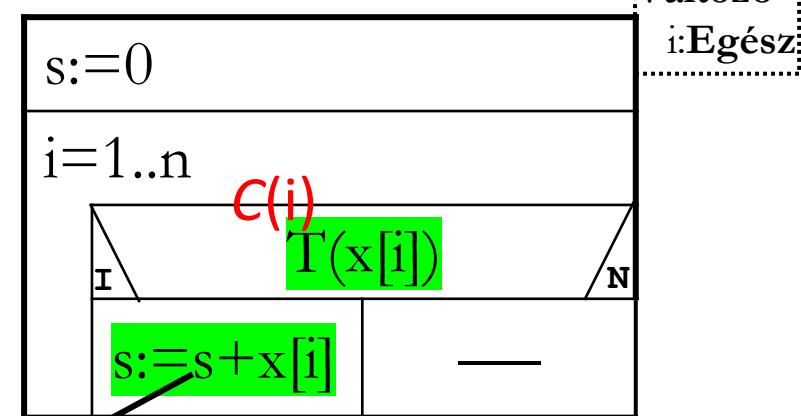
kiválogatás+összegzés helyességbizonyítással

Helyességbizonyítás: az algoritmus kielégíti-e a specifikációt?

Uf: $s = \text{SZUMMA}(i=1..n, x[i], T(x[i]))$

Ciklusinvariáns ($C(i)$) állítás, a ciklusmagba belépéskor kiértékelendő:

$s = \text{SZUMMA}(j=1..i-1, x[j], T(x[j]))$

Indukciós lépés:

Ciklusmag egyszeri végrehajtása után ($i \rightarrow i+1$):

$$\begin{aligned} C(i) \text{ és } T(x[i]) &\rightarrow s := s + x[i] \rightarrow \\ s = \text{SZUMMA}(j=1..i-1, x[j], T(x[j])) + x[i] &= \\ \text{SZUMMA}(j=1..i, x[j], T(x[j])) = \\ C(i+1) \end{aligned}$$

✓

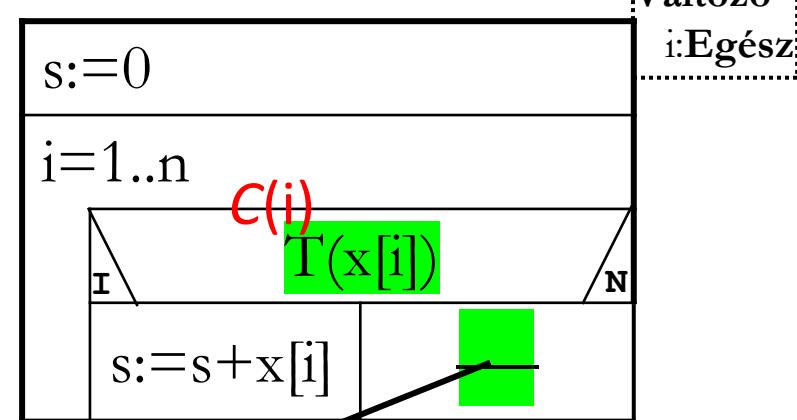
kiválogatás+összegzés helyességbizonyítással

Helyességbizonyítás: az algoritmus kielégíti-e a specifikációt?

Uf: $s = \text{SZUMMA}(i=1..n, x[i], T(x[i]))$

Ciklusinvariáns ($C(i)$) állítás, a ciklusmagba belépéskor kiértékelendő:

$s = \text{SZUMMA}(j=1..i-1, x[j], T(x[j]))$

Indukciós lépés:

Ciklusmag egyszeri végrehajtása után ($i \rightarrow i+1$):

$C(i)$ és nem $T(x[i]) \rightarrow s := s + 0 \rightarrow$

$s = \text{SZUMMA}(j=1..i-1, x[j], T(x[j])) + 0 =$
 $\text{SZUMMA}(j=1..i, x[j], T(x[j])) =$
 $C(i+1)$

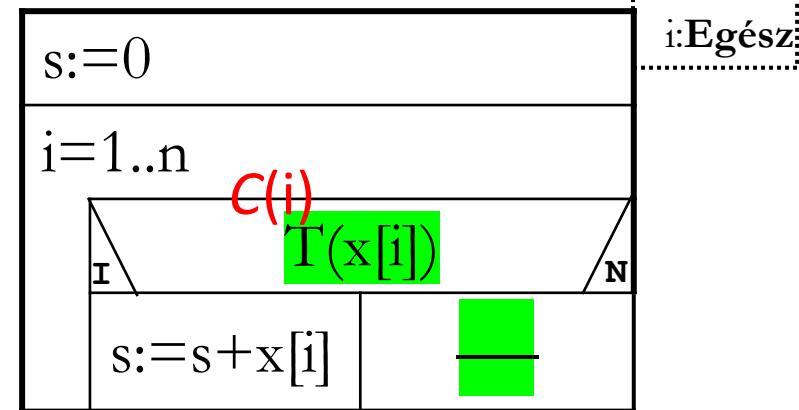
kiválogatás+összegzés helyességbizonyítással

Helyességbizonyítás: az algoritmus kielégíti-e a specifikációt?

Uf: $s = \text{SZUMMA}(i=1..n, x[i], T(x[i]))$

Ciklusinvariáns ($C(i)$) állítás, a ciklusmagba belépéskor kiértékelendő:

$s = \text{SZUMMA}(j=1..i-1, x[j], T(x[j]))$

Ciklusból kilépéskor ($i \rightarrow n+1$):

$$C(n+1) =$$

$$s = \text{SZUMMA}(j=1..i-1, x[j], T(x[j])) + 0 = \\ \text{SZUMMA}(j=1..n, x[j], T(x[j])) =$$

Uf

Maximumkiválasztás+kiválogatás

Feladat: összes maximális elem kiválogatása.

Be: $n \in \mathbb{N}$, $x \in H[1..n]$

Ki: $db \in \mathbb{N}$, $\maxI \in \mathbb{N}[1..n]$

Sa: $\max\text{ért} \in H$

Fv: legnagyobb: $H \rightarrow L$, $\text{legnagyobb}(h) = h = \max\text{ért}$

Ef: $n > 0$

Uf: $(, \max\text{ért}) = \text{MAX}(i=1..n, x[i])$ és

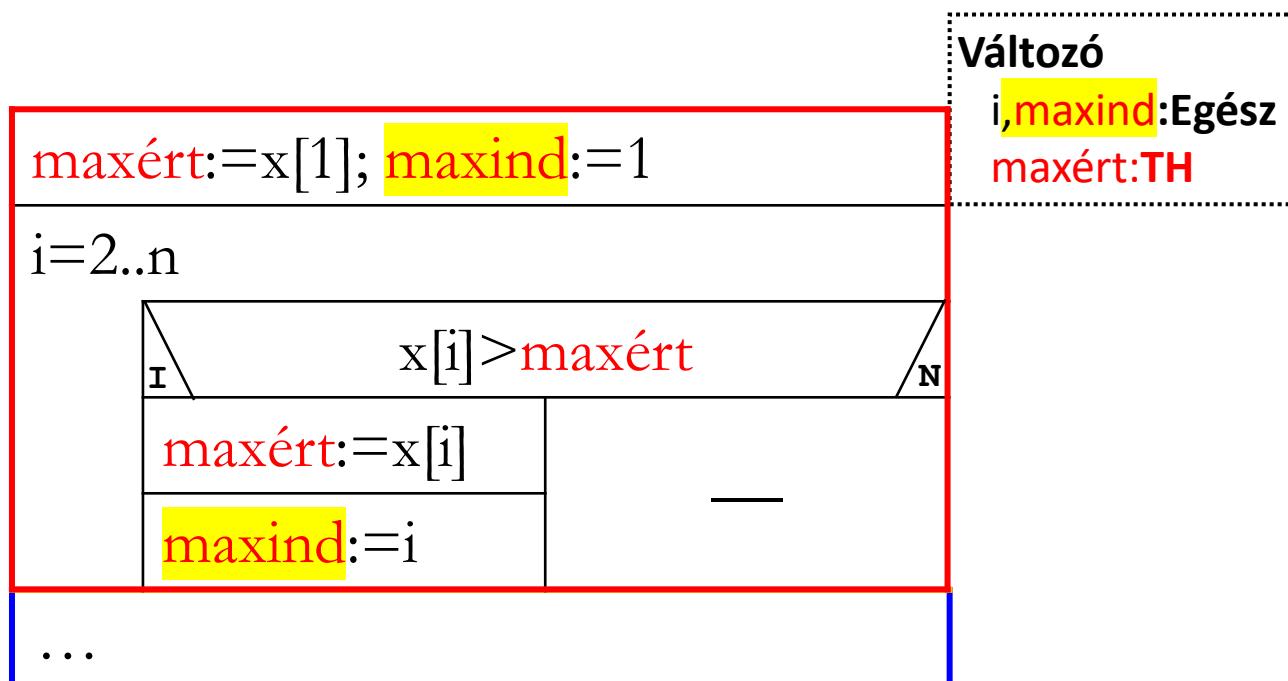
$(db, \maxI) = \text{KIVÁLOGAT}(i=1..n, \text{legnagyobb}(x[i]), i)$

Maximumkiválasztás+kiválogatás

Algoritmus:

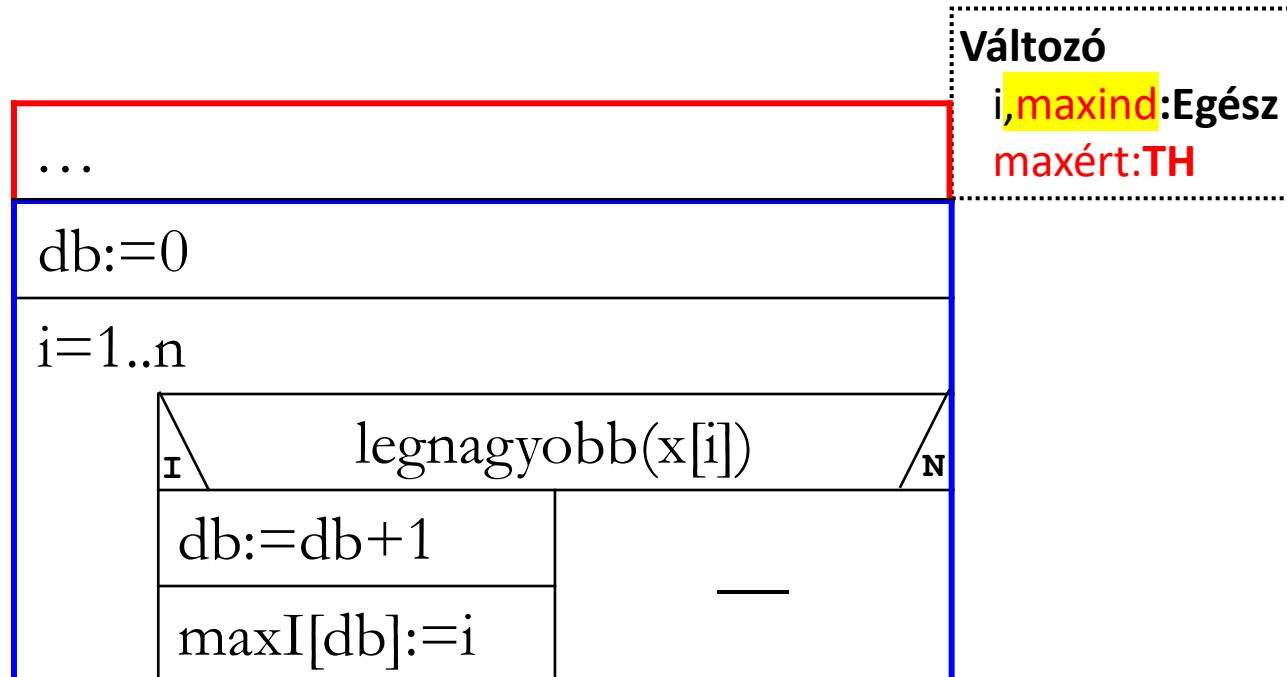
Uf: $(\text{,maxért}) = \text{MAX}(i=1..n, x[i])$ és
 $(\text{db}, \text{maxI}) = \text{KIVÁLOGAT}(i=1..n, \text{legnagyobb}(x[i]), i)$

Maximumkiválasztás+kiválogatás

Algoritmus:

Uf: $(\text{,maxért}) = \text{MAX}(i=1..n, x[i])$ és
 $(\text{db}, \text{maxI}) = \text{KIVÁLOGAT}(i=1..n, \text{legnagyobb}(x[i]), i)$

Maximumkiválasztás+kiválogatás

Algoritmus:

maxért:= $x[1]$; maxind:=1

i=2..n

$x[i] > \text{maxért}$

maxért:= $x[i]$

maxind:=i

db:=0

i=1..n

legnagyobb($x[i]$)

db:=db+1

maxI[db]:=i

Változó

i,maxind:Egész
maxért:TH

Észrevétel:

Az eredmény helyes,
de bántóan nem
hatékony.

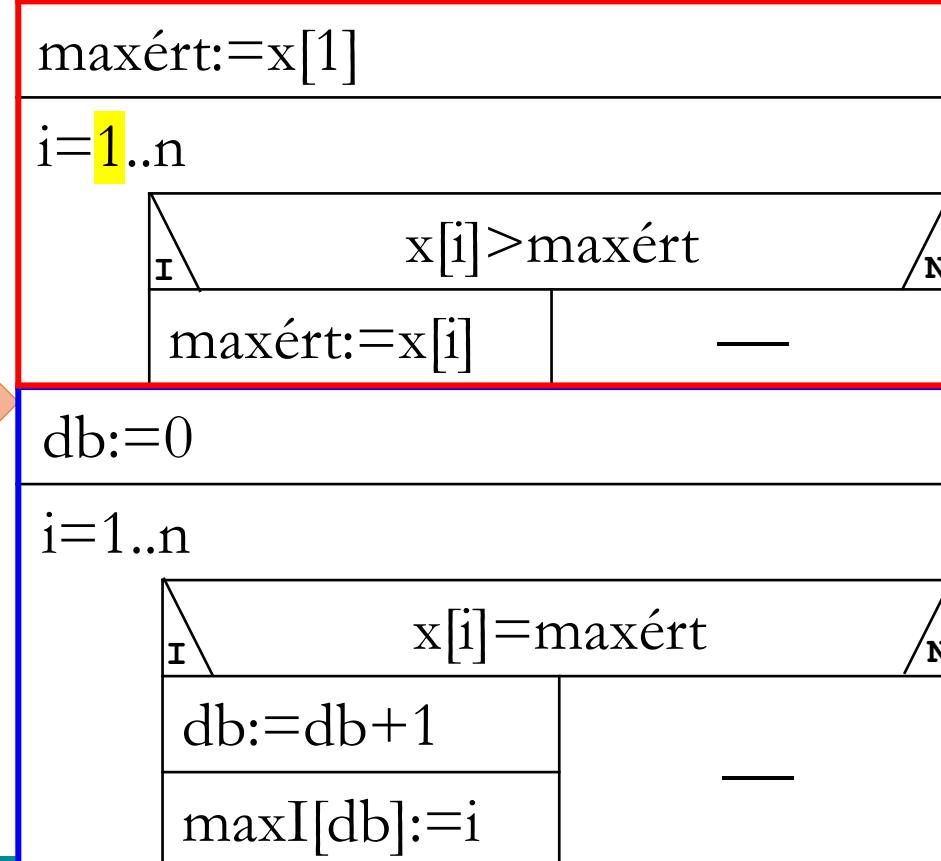
Maximumkiválasztás+kiválogatás

Az algoritmust programtranszformációkkal alakítsuk át!

Észrevétel:

- A fölösleges maxind változót hagyjuk el!
- Függvénytörzseit helyezzük a hívás helyére!
- Hozzuk szinkronba a ciklus-szervezéseket:
 $i=1..n$.

Ekvivalens átalakítás

Változó
i:Egész
maxért:TH

Maximumkiválasztás+kiválogatás

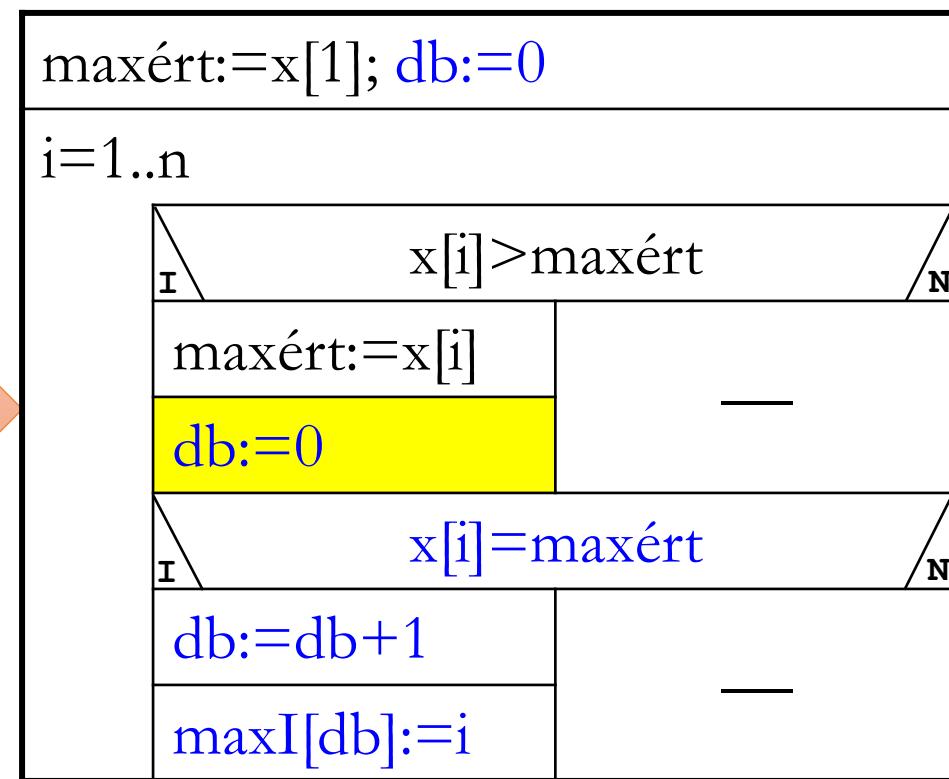
Programtranszformáció: ciklusok és elágazások összevonása

Észrevétel:

Az összevonás csak így lehet-séges:

- ha a maxért megváltozik, akkor db nullázandó,
- a 2. feltétel-vizsgálat ez esetben igaz lesz, és az 1. max helye feljegyződik.

Ekvivalens átalakítás

Maximumkiválasztás+kiválogatás

Programtranszformáció: kizártó feltételű elágazások összevonása

Észrevétel:
A program-transzformáció függetlensége feltétele nem teljesül, de ötletnek jó.
Ez esetben az új maxért-et elsőként fel is kell jegyezni.

Ekvivalens átalakítás

maxért:=x[1]; db:=0	
i=1..n	
x[i]>maxért	x[i]=maxért
maxért:=x[i]	db:=db+1
db:=1	maxI[db]:=i
maxI[db]:=i	

Változó
i:Egész
maxért:TH

Maximumkiválasztás+kiválogatás

Észrevétel:

A ciklus indítható
2-től is „okos”
 inicializálások
 után.

Ekvivalens
 átalakítás

maxért:=x[1]; db:=1; maxI[db]:=1	
i=2..n	
$x[i] > \text{maxért}$	$x[i] = \text{maxért}$
$\text{maxért} := x[i]$	$db := db + 1$
$db := 1$	
	$\text{maxI}[db] := i$
$\text{maxI}[db] := i$	

Változó
i:Egész
maxért:TH

Eldöntés+megszámolás

Feladat: Van-e egy sorozatban legalább k darab adott tulajdon-ságú elem?

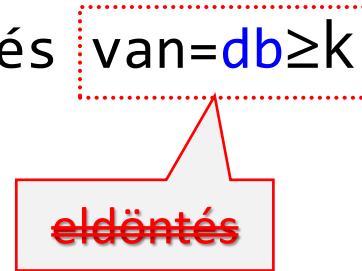
Be: $n \in \mathbb{N}$, $x \in H[1..n]$

Ki: $van \in L$

Sa: $db \in N$

Ef: $k > 0$

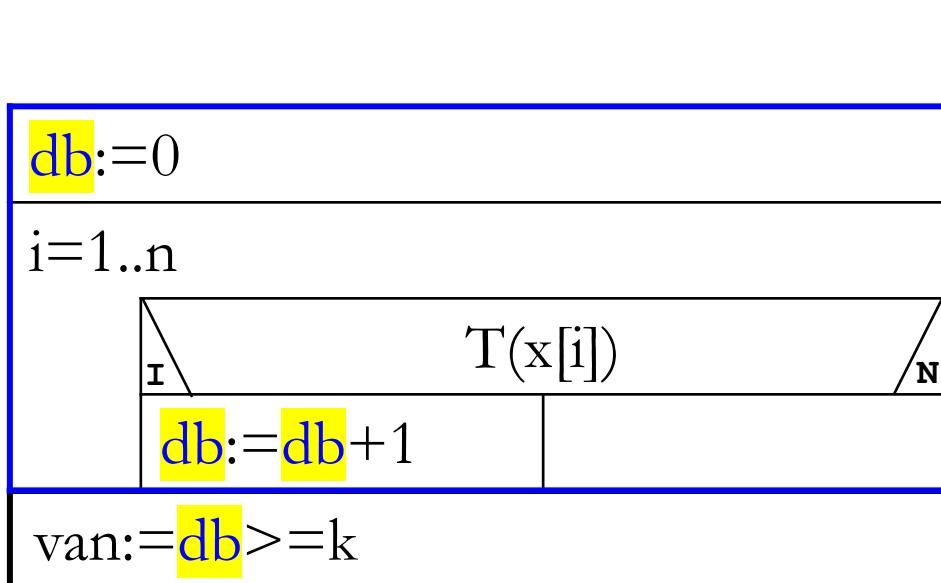
Uf: $db = DARAB(i=1..n, T(x[i]))$ és $van = db \geq k$

Eldöntés+megszámolás

Algoritmus:

Uf: $db = DARAB(i=1..n, T(x[i]))$ és $van = db \geq k$

Változó
i, db: Egész

Észrevétel:
Helyes, de nem hatékony megoldás!
Ha már találtunk K darab adott tulajdonságút, akkor ne nézzük tovább!

Eldöntés+megszámolás

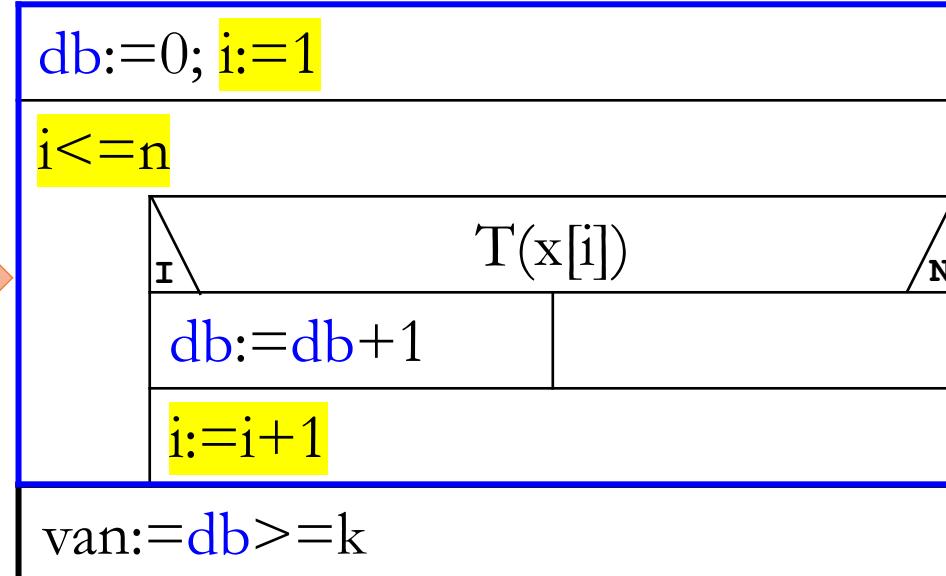
Az algoritmust programtranszformációkkal alakítsuk át!

Észrevétel:

Teremtsünk lehetőséget arra,
hogy „időben”
kiléphessünk a
ciklusból!

Alakítsuk át a
számlálós ciklust
feltételes ciklus-
sá!

Ekvivalens
átalakítás

Változó
 i, db : Egész

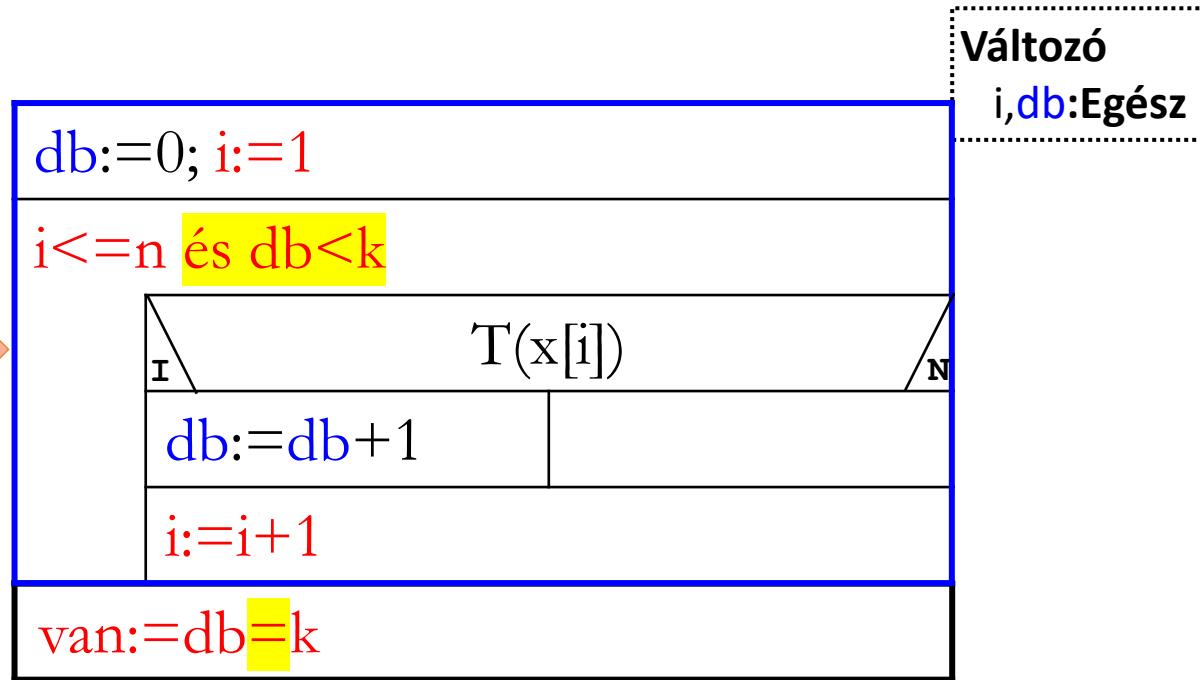

Eldöntés+megszámolás

Észrevétel:

Bővítsük a ciklusfeltételt a kívánttal!

Ekvivalens átalakítás

Megjegyzés: ehhez „illeszkedő” utófeltétel:

$Uf: van = VAN(i=1..n, DARAB(j=1..i, T(x[j])) = k)$.

Igaz, ebből is csak programtranszformációkkal nyerhető a fenti algoritmus.

Összefoglalás

Összefoglalás

- Több programozási minta használata
 - bizonyos feladatok megoldásához több programozási minta használata szükséges
 - ezek egy része, amikor a mintákat egymás után használjuk
 - közbülső segédadatok
 - hatékonyság programtranszformációkkal

